

TAKE-A-WAY: een tekst

We zijn blij jullie te mogen verwelkomen in dit boek.

Deze tekst wil geen samenvatting zijn van wat Take-a-Way is. Er is geen eenduidige omschrijving mogelijk en ook niet noodzakelijk. Deze tekst is een poging tot situering van die praktijk, onvolledig voor de een, onleesbaar voor de ander, bewerkt door enkelen en volledig genoeg voor nu. Ons samen zijn is geen optelsom van mensen, maar kan veeleer gezien worden als een bevestiging van elkaars bestaan met en zonder de twijfels, de pijn, de humor, het plezier en elkaars intelligentie.

We are very happy to welcome you to this book.

This text does not aim to be a summary of what Take-a-Way is. As an unambiguous description is not possible nor necessary, this text merely attempts to situate a practice: incomplete for some, unreadable for others, edited by a few and complete enough for now. Our being together is not a sum of people, but can be seen as an affirmation of each other's existence, with and without the doubts, pain, humour, pleasure and each other's intelligence. (continue reading on page 11)

Gemeenschappelijkheid:

Waar te beginnen met dit abstracte verhaal? Zoals zo vaak begint het met jezelf, en wat je in je directe omgeving aantreft. Take-a-Way ontstond in 2022 in de Tarwewijk (Rotterdam) als een initiatief van vrienden die een genegenheid deelden voor elkaars (kunst)praktijk en van elkaar wilden leren. Een praktijk waarin we kunst maken als onderdeel van samenleven zien; kunst niet alleen als een object aan de wand, maar als collectieve interactie en verbeelding van realiteiten om ons heen. We startten met samen koffie drinken: op straat, in ook_huis¹, en in andere huiskamers in de Tarwewijk. Informeel en onbeholpen als bewuste werkwijze en positionering.

Ons ontstaan viel samen met de voorbereiding van documenta fifteen, een internationale tentoonstelling waar we onderdeel van zouden worden. Het evenement plaatste kunst en collectief handelen

midden in de samenleving en toonde praktijkvoorbeelden waar kunst, die zich positioneert als onderdeel van een groter ecosysteem, vorm krijgt. Een visie waar we ons verbonden mee voelen en waarvan er ook een aantal voorbeelden in onze buurt zijn, zoals Galerie Niffo, het Gemaal op Zuid, Cultuurwerkplaats Tarwewijk, varia.zone en Stichting Formaat.

Iedere dag zien we de gevolgen van een samenleving die opgesloten zit in ongelijke lonen, huizen met individuele hypotheek², verzekeringen, eigen zonnepanelen, en nationale paspoorten. Al die opsplitsingen zijn ongezond en nooit gezond geweest. De hoofdzakelijk op een 'nucleaire familie' gerichte infrastructuur beperkt ons verbeeldingsvermogen van wat een samenleving nog meer kan zijn, en beperkt het zicht op de verantwoordelijkheden die er liggen. Een van onze uitdagingen is inzicht te geven in de huidige eenzijdige (sociale) systemen en deze van feedback te voorzien, te spiegelen en/of te beïnvloeden. Een verarmde of zieke wereld, zoals historicus en politiek theoreticus Achille Mbembe die beschrijft in zijn boek *Een politiek van vijandschap*, vraagt om "het gezicht van de ander te ontmoeten" (p. 170). Het herstel van het gemeenschappelijke begint volgens hem met het uitwisselen van woorden die stiltes doorbreken. Dit gesprek gaan we bij Take-a-Way aan in het doen: in het samen initiëren en het samen onbezonnen productief zijn. Met misschien grote wensen, noden en doelen als ideaalbeeld, maar praktisch en direct als basis.

In deze hyperindividualistische tijd is er een tendens ontstaan om uitdagingen in de samenleving buiten de eigen verantwoordelijkheid te plaatsen, waarbij 'de

1. ook_huis is de eerste plek waar Take-a-Way actief was. Het is een plek die kunst en nabuurschap gebruikt als ingrediënten om te bewegen tussen informele relaties en institutionele afhankelijkheid.

ander' vaak de schuld krijgt van het veroorzaken van de problemen. We voelen een behoefte aan plekken waar deze individualiteit weer wordt gekoppeld aan concrete (lokale) realiteiten. Een van de doelstellingen van het Take-a-Way-collectief is om opnieuw te ontdekken waarom en hoe onze verschillende verhalen met elkaar verbonden zijn. Het maakt niet uit welk beroep je hebt, hoe je privéleven georganiseerd is, welke documenten je op zak hebt en of je intelligentie wel of niet formeel op papier staat. We doen dit door ruimte te maken waarin we tijd, warmte en genegenheid met elkaar delen en waar we samen dingen met elkaar maken. De arrogantie en het cynisme over 'de ander' die we dag in dag uit in de (sociale) media weerspiegeld zien proberen we op deze manier te ontmantelen.

De uitdaging is om wat gemeenschappelijk is, tastbaar te maken en deze verantwoordelijkheden te erkennen. Om bij elkaar te rade te gaan en elkaar aan te spreken op blinde vlekken. Inclusief denken is niet zomaar iets wat je kan, of wat je met elkaar afspreekt; het vergt moed, het is een opgave en het is tegelijkertijd ook eenvoudig. Nieuwsgierig zijn en luisteren kost niks en helpt om verantwoordelijkheden te zien. Wat betekent 'er voor elkaar zijn', hoe ziet 'met elkaar oneens zijn' eruit, wat is onrust in het lichaam? Hoe zijn onze verhalen met elkaar verbonden? Vanwege deze en vele andere vragen bestaat Take-a-Way.

Iedereen heeft een dagbesteding nodig:

We noemen onszelf als groep meestal 'Take-a-Way collectief', een buurtinitiatief voor burens in de ruime zin van het woord. Ieder heeft inzichten en formuleringen die allemaal van elkaar verschillen. Voor de één is het een taalcafé, voor de ander een woonkamer, voor nog een ander een koffiesoos en weer een ander heeft geen behoefte om er woorden aan te geven. We weten vaak niet eens hoe Take-a-Way te spellen. Wat we wel weten is dat we door middel van het medium koffie 'ertoe doen' een gezicht willen geven. Ertoe doen, als een onbeschrijfelijk gevoel van

mens zijn, wetende dat dit geen vanzelfsprekendheid is. We informeren elkaar indirect wat dat betekent en wat de verschillende ervaringen zijn. Indirect omdat we weten dat structurele problemen niet verdwijnen door enkel in oplossingen te denken.

Het idee van 'oplossingsdenken' plaatst ons veelal onnodig in ingewikkelde situaties. Vaak zet het mensen tegen elkaar op die eigenlijk veel meer van elkaar afhankelijk zijn dan dat ze beseffen, of die feitelijk gemeenschappelijke doelen nastreven. Denk hierbij

aan de rollen van hulpverlener en hulpbehoevende, 'echte' Nederlander versus buitenlander, geschoolde en ongeschoolde, bestuurder en buurtschap.

2. Voorbeelden van andere manieren van bezit van huizen zijn <https://vrijcoop.org/hoe-werkt-het-structuur/> of <https://www.syndikat.org/en/>. Deze beide initiatieven halen huizen van de markt en bevorderen gezamenlijk duurzaam bezit.

Met Take-a-Way verzinnen we hoe energie te genereren en een gevoel te delen van proactief bijdragen en gehoord worden. De ervaringen en verhalen die we met elkaar delen maken we tastbaar door middel van beelden: tekeningen, keramiek, textiel, diners, publicaties, etc. Ze leiden ook tot concrete acties voor en met de diverse netwerken waarmee we verbonden zijn³. Dat is genieten. We hebben geleerd om verre van perfect te willen zijn. We maken fouten, zijn vergeetachtig, maar we proberen. We zijn mild en zacht naar elkaar en laten elkaar in waarde, waardoor samenzijn met heel verschillende mensen geen lastige opgave hoeft te zijn.

De volgende vragen blijven onbeantwoord maar zijn essentieel. Hoe zetten we de waardevolle en specifieke kennis van iedereen gelijkwaardig in? Hoe gebruiken en delen we de verschillende sleutels die we als collectief hebben: sommigen hebben de kennis van een specifieke taal om kleine subsidies aan te vragen, niet iedereen heeft een laptop, laat staan met foto- en videobewerking software erop. Sommigen hebben een koophuis of een huurhuis van de woningbouwvereniging en anderen hebben een bed zonder veel meer. Het erkennen en benoemen dat er altijd een hiërarchie van zeggenschap (agency) bestaat is een essentiële taak/opdracht. Op die manier hebben we de uitspraak “Iedereen heeft een dagbesteding nodig”, aangedragen door Akbar, als lijfspreuk ter harte genomen. Leren begrijpen dat er

geen wederkerigheid is als we onze eigen noden niet erkennen en enkel die van de ander zien. Onze gedeelde dagbestedingen geven vorm aan het verbeelden van hoe we onze contexten ervaren en willen voorstellen.

Het is natuurlijk gemakkelijk gezegd maar dat ten uitvoer brengen ligt complexer. Daar hebben we bewuste en onbewuste inzichten en instrumenten voor. Tijd geven aan tijd is er een van. Niet denken in projecten maar meebewegen met wat er zich voordoet en daarin leren te handelen en een weg te vinden, te ondersteunen.

Collectief handelen en collectief verbeelden:

We zijn als Take-a-Way onder andere geïnspireerd door Jatiwangi art Factory (JaF) uit Indonesië. Zij hebben een praktijk die realiteiten van de eigen context tastbaar probeert te maken. Na de neergang van de dakpannen- en baksteenindustrie, is het gebied waar JaF zich bevindt een speelveld geworden voor megafabrieken van textiel multinationals, met alle uitbuitingen van dien. Het trekt de gehele gemeenschap uit elkaar, maakt de bodem kapot en ruïneert de openbare infrastructuur. JaF probeert op informele en formele manieren elkaars eigenwaarde en potentiële bijdrage aan te spreken. Ze proberen de gemeenschap te activeren en daarmee de collectieve mondigheid ten opzichte van de repressieve krachten te mobiliseren. JaF doet dit door klei in te zetten als bindmiddel: ze stellen de connectie met de aarde en de relatie met de grond centraal om de mede-

3. Soms worden specifieke tekeningen of afbeeldingen hergebruikt op de verschillende platforms waaraan we deelnemen. In 2024 waren we bijvoorbeeld stadstekenaar van Rotterdam, en onderdeel van de protestmars tegen de beëindiging van de Bed Bad Brood regeling voor ongedocumenteerden. We hadden een verkooppunt in de Kunsthal en een winkel in Garage Rotterdam. Ook ons wekelijks samenzijn in de bewonersruimte van seniorenflat ‘de Harmonie’ is een niet te onderschatten activering.

plichtigheid van bedrijven en politici aan de sociale problemen tastbaar te maken. Kunst is hier één van de ruimtes om mensen te verwonderen, te verrassen, en op slinkse wijze mee te nemen.

Soms worden deze praktijken ten onrechte 'sociale kunst' genoemd. Het voorbeeld van JaF toont aan dat het ons niet gaat om enkel met mensen koffie te drinken en sociaal en creatief te zijn. De kunst zien we als infrastructurele kunst, we laten ons in met infrastructurele verbeelding en daardoor geven we mogelijke verandering een gezicht. Binnen Take-a-Way

hebben we geregeld discussies of iets kunst is of waar we kunst lokaliseren. Verschillende praktijken, zoals ook de onze, hoeven niet per se als kunst bestempeld te worden, of niet alle handelingen zijn kunst of kunstzinnig. Sommige van ons situeren de kunst in het collectieve handelen, dat onder andere door beeld vorm krijgt. Tegelijkertijd zitten sommige mensen – veelal vrouwen – soms opgesloten in hele traditionele rolpatronen, en is het terugvinden van een soort autonomie juist weer heel belangrijk. Kunst maken is dan een manier om je persoonlijk te kunnen uiten naar elkaar, je eigen identiteit te laten zien aan anderen, je durven uitspreken. Ons onuitgesproken doel is: door informele relaties verhalen in het samenleven verzamelen die gaan over eigenaarschap en het gebrek ervan in het dagdagelijkse. Of, zoals schrijver Shuli Branson zegt in hun boek Practical Anarchism:

“Onze kunst hoeft niet beperkt te blijven tot traditionele – dat wil zeggen modernistische – vormen; zoals Oscar Wilde zich voorstelde, zijn onze levens kunstwerken. De praktijk van het disidentificeren en heroriënteren van onze relaties met anderen, in onze plaats en tijd, door zorg en communicatie, is in zichzelf een kunst, een creatief streven naar iets dat we ‘leven’ noemen, iets dat we nooit eerder hebben gedaan en dus al improviserend doen”.

Eerst was er koffie, nu een boek.
en dan weer koffie ;-)
, groeten van Take-a-Way

Commonality:

Where to start with this abstract story? As so often, it starts with yourself and what you find in your immediate surroundings. Take-a-Way originated in 2022 in the Tarwewijk district (Rotterdam) as an initiative of friends who shared an affection for each other's (art) practice and wanted to learn from each other. A practice in which we see the artist as part of a whole; not as art on the wall, but as a shared representation of realities around us. We started by drinking coffee together, on the street, in *ook_huis*¹, and in other living rooms of participants in the Tarwewijk neighbourhood. Informal and awkward as a conscious method and positioning.

Our genesis coincided with the preparation of *documenta fifteen*, an international art exhibition we were to become part of. The exhibition placed art and

collective action at the heart of society and presented practical examples of how art can take shape when it is positioned as part of a larger ecosystem. This is a vision we feel connected to and of which there are also a number of examples in our neighbourhood, such as Galerie Niffo, Gemaal op Zuid, Cultuurwerkplaats Tarwewijk, *varia.zone* and Stichting *Formaat*.

Every day we see the consequences of a society locked up in unequal wages, national passports, private insurances, and houses with each their own mortgage and solar panels². These splits are unhealthy and have never been healthy. The individualistic and 'nuclear family' oriented infrastructure limits our imagination of what a society can be and hinders our view on the responsibilities involved. One of our challenges is to provide insight, feedback, mirror

1. *ook_huis* is the place where Take-a-Way was first active. It is a place that uses art and neighbourism as ingredients to move between informal relationships and institutional dependency.

and/or influence these current (neo-liberal) social structures. An impoverished or diseased world, as historian and political theorist Achille Mbembe describes it in his book *A Politics of Enmity*, calls for 'meeting the face of the other' (p. 170). According to him, the restoration of the common begins with the exchange of words that break the silence. That is why we engage in the doing: initiating together and being recklessly productive together. Perhaps with big needs, wishes, and goals for a future ideal, but practical and direct in the now for a start.

In this day and age, hyperindividualism has resulted in a tendency for people to place challenges within our society beyond one's own responsibility, often accusing 'the other' of making life difficult. That is why we feel a need for places where this individuality is connected to concrete (local) realities. One goal of the Take-a-Way collective is to reinvent why and how our different stories are connected. It doesn't matter what profession you have, how your private life is organised, what documents you have in your pocket or whether or not your intelligence is formally accessed and on a paper; we are building a space where we can share time, warmth and affection and where we can create things together.

We try to dismantle the arrogance and cynicism about 'the other' that we see reflected in the (social) media day in and day out. The challenge is to make what is common between us tangible, and in the process recognise our common responsibilities; to be able to consult with each other, and address one another on blind spots. Inclusive thinking is not just something you can do or agree we should do; it takes courage, it is a challenge and it is easy at the same time. Being curious and willing to listen doesn't harm anyone and

helps to see responsibilities. What does 'being there for each other' mean, what does 'disagreeing with each other' look like, what is restlessness in the body? How are our stories connected? To answer these and many other questions, Take-a-Way exists.

Everyone needs daily undertainment:

As a group we usually call ourselves 'Take-a-Way collective', a neighbourhood initiative for neighbours in the broadest sense. We all formulate what the group is about differently. For some it is a language café, for others a family living room, for still others a coffee corner and still others have no need to put words to it. We often don't even know the right way to spell Take-a-Way.

What we do know is that through the medium of coffee, we want to give a face to 'mattering'. To matter, as an indescribable feeling of being human, and realising that this is not a given. We inform each other indirectly what it means to matter, and what our different experiences are. Indirectly because we know that structural problems do not disappear just by thinking in solutions.

The idea of 'solution thinking' often places us in unnecessary complicated situations. In our observations, it often pits people against each other who ultimately

*There is no social art
all art is social*

*There is social art
to reassure that all
art is indeed social*

AT HEART

2. Examples of other ways of owning houses are <https://vrijkoop.org/hoer-werkt-het-structuur/>

or <https://www.syndikat.org/en/>. Both these initiatives take houses off the market and promote joint sustainable ownership.

are much more interdependent than they realise, or who are in fact pursuing the same goals. For instance, the positions of the caregiver and the help-needed, the 'real' Dutch person versus the foreigner, the educated and the uneducated, the local administrator and the neighbourhood.

With Take-a-Way, we invent how to generate energy and share a sense of proactively contributing and being heard. We make our collection of phrases, experiences and stories tangible through images (drawings, ceramics, textiles, dinners, publications). They also lead to concrete actions for and with the various networks we are connected to³. This is delightful!

We have learned not to strive for perfection. We make mistakes, are forgetful, but we try. We are mild and gentle towards each other and we respect each other's values. Being together with very different people does not need to be such a difficult task.

Some questions remain unanswered but are essential. How do we use everyone's valuable and specific knowledge equally? How do we use and share the different keys we have as a collective: some have the knowledge of a specific language to apply for grants, others don't even own a laptop, let alone the photo and video editing software needed to create this book. Some own a house or rent from a housing association, while others have a bed without much

more. Recognising and acknowledging that there is always a hierarchy of control (agency) is an essential part of being together. That is why we have taken to heart the statement 'Iedereen heeft een dagbesteding nodig' (everyone needs daily undertainment), put

forward by Akbar, as a motto. Learning to understand that there is no real reciprocity if we do not recognise our own needs, but only see those of the other. Our shared day jobs shape how we perceive and want to represent our contexts.

Of course, this is easy to say, but implementing it is more complex. We all have both conscious and unconscious insights and tools for that. Giving time to time is one of them. Not thinking in projects, but moving with what emerges and learning to act and find a way in it, to support it.

Collective action and collective imagination:

Take-a-Way is inspired, among others, by Jatiwangi art Factory (JaF) based in Indonesia. JaF has a practice that seeks to make the realities of their own context tangible. Following the decline of the tile and brick industry, the area in which JaF is located has become a playing field for mega-factories of textile multinationals, with all the exploitation that entails. It is pulling apart the entire community, destroying the soil and ruining public infrastructure. JaF tries to tap into one another's self-esteem and potential contribution in informal and formal ways. They try to activ-

3. Sometimes specific drawings or imagery are re-used through the different platforms we take part in. In 2024 we were appointed 'citydrawer' of Rotterdam, and supported a demonstration against the city administration's decision to stop providing basic needs for undocumented people. We created a sales point at Kunsthal Rotterdam and a shop at Garage Rotterdam 2025. Our weekly activations at 'Harmonie', a residents' lounge of a senior apartment building serves as our main building block.

ate the community and thereby mobilise collective empowerment in the face of repressive forces. JaF does this by using clay as a binding agent. They put the connection with the earth and the relationship with the ground at the centre to make the complicity of companies and politicians tangible. Art is thus used as a space to amaze, surprise, take people on the sly.

Sometimes these practices are called 'social art'. In our opinion this is not a fully accurate term. The example of JaF shows that an initiative like Take-a-way is not just about having coffee with people and being social and creative. We see the art as infrastructural art, we engage in infrastructural imagination and by doing so we give a face to possible change. Within Take-a-Way, we regularly have discussions about whether something is art or where we can locate art. Different practices, like ours, are not necessarily labelled as art, or not all actions are art or artistic. Some of us situate the art in our collective action. At the same time some people - often women - have been trapped in very traditional role patterns, in which case regaining a sense of autonomy is also very important. Making art is then a way to express yourself personally, to show your identity to others, to dare claim space for yourself. Our unspoken goal is to use informal relationships to collect stories about coexistence and the issue of ownership or the lack thereof in everyday life. Or, as writer Shuli Branson says in their book Practical Anarchism:

"Our art doesn't have to be confined to traditional - meaning modernist - forms; as Oscar Wilde imagined, our lives are works of art. The practice of disidentifying and reorienting our relationships to others, to our place and time, through care and communication, is itself an art, a creative pursuit of something called, living, which we have never actually known and is something we improvise as we go".

First there was coffee, now a book.
And then coffee again ;-)
, greetings from Take-a-Way

Stefany

11:30 ✓

interpretation in the momentary relationship that the viewer, reader, or listener has with the piece. We become the ultimate arbiter of the piece, and that might change moment to moment. In this moment, I find myself reactive to it—it's an experience (even a situation?), not a meaning. In this other moment, I reject its noise and the way it makes me feel. This kind of work takes away the authority of the artist, who offers the gestures that get frozen in space or time, and we can receive the gift in relation to however we feel at the moment. The roles of guest and host switch, we enter the house as guest and then become host, like Mrs. Dalloway, weaving a moment of coincidence and escape that ultimately lets us go.

We need to call on art to become the place of disidentifying. Not identifying with a hero or main character, not locking ourselves up in neat boxes of pride and oppression. Not identifying with the power structures and sources of dominance in family, gender, sexuality, race, and class. We want art that gives us a place to remove ourselves from identification with power, with the state, with conventions and plots. We want tastes and glimpses and foreshadowing of exercising our own power. We want art that opens us up to action—not to enlist us in a preordained future but to the indefinite and indescribable horizon of alternatives to the strangulating misery of what we are told must be. This comes from recognizing our own irreplaceability in self and community, so we can see that every act accumulates towards an unpredictable future, and that there is no essential separation between the powerful and powerless or between what is and what might be.

PRACTICAL ANARCHISM · 142 VAN 206

11:30 ✓

inspirerend 11:30 ✓

gaat over Take A Way voor mijn gevoel.. gewoon heel fijn om te lezen wat je zelf soms in je hoofd probeert te formuleren 😊 11:31 ✓

ja heel mooi! 11:31

deze chat kan zo in ons boek :) 11:32

Misschien is het een idee om iemand een soort voorwoord te laten schrijven over Take A Way en dan dit soort quotes te noemen 11:33 ✓